

Copyright © 2019 T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı

<http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/>

Gençlik Araştırmaları Dergisi • Aralık 2019 • 7(Özel Sayı) • 125-145

ISSN 2147-8473

Başvuru | 01 Eylül 2019

Kabul | 04 Kasım 2019

Üniversite Öğrencilerinin Gönüllülük Davranışları ve Motivasyonları Üzerine Bir Araştırma: Çağ Üniversitesi Örneği

Murat Gülmez*

Öz

Farklı kişisel motivasyonlarla gerçekleştirilen gönüllülük faaliyetleri, toplumsal yapının güçlendirilmesinde ve gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Üniversite öğrencileri, hem dünyada hem de Türkiye’de gönüllülük faaliyetlere katılarak kendi gelişimlerine ve topluma katkı sağlamaktadır. Çalışmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin gönüllülük davranışlarını ve motivasyonlarını ortaya çıkarmaktır. Ayrıca çalışmada öğrencilerin cinsiyetlerine göre gönüllülük motivasyonları arasındaki farklılık da incelenmiştir. Çağ Üniversitesi’nde öğrenim gören 376 öğrenciden elde edilen veriler, SPSS 22 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre başkalarına yardım etme bilinci ve gerçekleştirilen yardımın kişiye kendini iyi hissettirme duygusu, gönüllülük faaliyetlerine katılımı en çok etki eden motivasyon nedeni olarak bulunmuştur. Ayrıca örnekleme dahil olan öğrencilerin daha çok, resmi olmayan bir şekilde bireysel olarak ya da kar amacı gütmeyen organizasyonlar içinde gönüllü oldukları ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gönüllülük, Gönüllülük Motivasyonu, Üniversite Öğrencileri.

* Dr. Öğr. Üyesi, Çağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mersin, mgulmez@cag.edu.tr

Orcid ID: 0000-0003-2584-785X

Abstract

The volunteering activities that are carried out with different personal motivations play an important role in strengthening and developing the societal structure. University students contribute to their own development and society by participating in volunteering activities both in the world and in Turkey. The main purpose of this study is to find out the university students' volunteering behaviour and to determine the motivation of university students to participate in volunteering activities. In addition, the study examined the differences between volunteer motivation according to gender. Data obtained from 376 students studying at Cag University were analyzed using SPSS 22 program. According to the results, the awareness of helping others and the feeling of being helped by the help provided was found to be the most repeated motivation for participation in volunteering activities. Furthermore, it was determined that students volunteered on their own or in non-profit organizations more informally.

Keywords: Volunteering, Volunteering Motivation, University Student.

Giriş

Günümüzde bireyler, toplumsal değişimin bir parçası olmak, sağlık hizmetlerini iyileştirmek, başka kişilerin yaşam kalitesini artırmak için hiçbir maddi karşılık beklemeden gönüllü yardım etkinliklerine katılmaktadırlar (Leigh vd., 2011). Temelinde özgür irade ve maddi kazanç bekleme olmayan gönüllülük kavramı, toplumların kültürel özelliklerine göre farklı anlamlar taşımaktadır. Gönüllülük en genel tanımı ile bireylerin menfaat gözetmeksizin, bilgi, zaman, beceri ve kaynaklarını bir amaç doğrultusunda kullanmasıdır (Steinbach vd., 2014). Başka bir tanıma göre gönüllülük; kişinin kamu yararı amacına ulaşmak için doğru olduğuna inandığı toplumsal bir girişime veya sivil toplum kuruluşuna katılımına olanak sağlayan etkinliklere destek olmasıdır (Sellars vd., 2019). Gönüllüler günlük yaşamda eğitim, çevre koruma, sosyal hizmetler, engelli ve yaşlılara yardım gibi birçok alanda çeşitli görevler üstlenmektedirler.

Gönüllülük yapısı örgün ve yaygın olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Yaygın gönüllülük, sivil toplum örgütleri gibi resmi kuruluşlar tarafından belirlenen sosyal bir ihtiyacı karşılamaya yönelik, koordineli bir şekilde gerçekleştirilen gönüllülük hizmetleri olarak tanımlanmaktadır. Örgün gönüllülük ise, herhangi bir kuruluşa ve topluluğa bağlı olmadan kendiliğinden gerçekleşen, karşılanması gereken sosyal bir ihtiyaç durumunda karşılık beklemeden yapılan gönüllülük hizmetleridir. Gerçekleştirilen gönüllülük hizmetinin formal bir yapı içerisinde olması gerektiğini savunan görüşler olmasına karşın, informal yapılar içerisinde yer alan gönüllü faaliyetlerinin de gönüllülük tanımına dahil edildiği görülmektedir (Fişne, 2017).

Gönüllüler, yer aldıkları yapıların doğasının yanı sıra katıldıkları gönüllü faaliyetlerinin sürelerine göre de farklılık göstermektedir. Bang ve Chelladurai (2003) gönüllüleri sürekli ve olay (episodik) gönüllüler olmak üzere iki grupta sınıflandırmaktadır. Buna göre sürekli gönüllüler; maddi kaynaklarını, vakitlerini ve hizmetlerini belirli bir gruba ya da hedefe ayıran, bu doğrultuda uzun süreli faaliyetlerde yer alan kişilerdir. Sürekli gönüllülerin, dahil olduğu projeye düzenli olarak katkıda bulunmaları ve katılım sağlamaları gerekmektedir. Olay (episodik) gönüllüler ise, kısa süreli özel bir yardım faaliyetine katılan, belirli bir durum ve ihtiyaç karşısında gönüllü olan kişilerdir. Olay gönüllülüğünde, bireyin dahil olduğu yardım projesi tamamlandığında ya da gereksinim duyulan ihtiyaç karşılandığında gönüllülük sona ermektedir (Şengöz, 2016). Cnaan (1996), ise gönüllülüğü; özgür seçim, karşılık, hedeflenen yarar ve yapı olmak üzere dört boyutta tanımlamaktadır. Ayrıca gönüllüğe ait bu dört boyutun kendi içinde salt gönüllülükten geniş gönüllüğe doğru hiyerarşik bir sıralamada bulunduğunu belirtmektedir. Buna göre salt gönüllülük, formal bir yapı içerisinde bireyin gönüllü faaliyete katılmayı özgürce seçtiği, bir yakınlığının bulunmadığı kişi veya organizasyonlara hiçbir karşılık beklemeden hizmet etmesidir. Bireyin informal yapı içerisinde, ailesinden veya yakınından bir kişiye, göreceli olarak sosyal zorlama ile küçük boyutta hizmet sunması ise geniş gönüllülük olarak tanımlanmaktadır (Bowman, 2004).

Özellikle teknolojik gelişmeler ve artan sosyal sorumluluk bilinci ile birlikte gönüllülük yaklaşımının değiştiğini ve bu faaliyetlerinin arttığı görülmektedir. Mobil iletişim teknikleri ve sosyal medya siteleri aracılığıyla gündeme gelen çevrimiçi gönüllülük, zamana ve mekâna bağlı olma zorunluluğunu ortadan kaldırarak gönüllü katılımına esneklik getirmiştir (Balaban ve İnce, 2015). Sosyal medya sayfaları ile dünyanın her yerinden kişiler yardım faaliyetlerine katılıp, birbirleri ile bilgi üretimi ve paylaşımında bulunabilmektedir. Benzer şekilde kısa mesaj ile bireyler kolayca yardım faaliyetlerine katılabilmektedir. Sanal gönüllülük olarak da adlandırılan bu faaliyetlere, online imza kampanyalarına katılmak, engelli bireylerin gelişimine katkı sağlamak için kitap seslendirmek, sivil toplum kuruluşlarının sosyal medya sayfalarını takip ederek, etkinliklerinin duyurulmasına yardımcı olmak örnek olarak gösterilebilir (Şengöz, 2016). Küreselleşme ile gündeme gelen diğer bir kavram ise gönüllü turizmdir. Kısa dönemleri kapsayan ve genelde üniversite öğrencilerinin boş zamanlarında gönüllü yardım faaliyetlerine katılmasına olanak sağlayan gönüllü turizmi, üniversiteler ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının desteği ile gerçekleştirilmektedir (Uriely ve Ron, 2003). Bu gönüllülük faaliyetleri ile gençler, küresel çapta yer alan sorunların çözülmesine katkı sağlarken, farklı kültürleri tanıyarak bilgi ve deneyimlerini geliştirme fırsatı da bulabilmektedir.

İnsanları karşılık beklemeden kaynaklarını başkaları için harcamaya iten temel unsurların belirlenmesi, gönüllülük faaliyetlerine hangi nedenlerle katıldıklarının anlaşılmasından geçmektedir. Birçok alanda hizmet veren, emek ve zaman harcayan bireyleri, gönüllü olmaya yönlendiren güçlü bir motivasyonun olduğu bilinmektedir (Handy vd., 2010). Gönüllülüğün çok farklı ve çeşitli nedenleri olduğundan insanların gönüllü olma motivasyonlarının anlaşılması da oldukça güçtür (Wilson, 2000). Alanyazında gönüllü

motivasyonun altında yatan boyutlar birçok teori çerçevesinde açıklanmıştır. Bu teorik çerçeve kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde, gönüllü motivasyonun iki ve üç faktörlü modellere dayandırıldığı görülmektedir (Horton-Smith, 1981; Gillespe ve King, 1985; Cnaan ve Goldberg-Glen, 1991; Clary vd., 1994).

Horton-Smith 1981 yılında yapmış oldukları çalışmalarında gönüllülük motivasyonunu fedakârlık (altruistic) ve egoistlik (egoistic) olmak üzere iki alt boyutlu bir model ile incelemişlerdir. Buna göre gönüllü olan kişiler başkalarına yardım etmek istemektedir ancak bu faaliyetlere, tecrübe kazanma, toplumda saygı ve kabul görme, kendini geliştirme gibi faydacı güdüler ile katılmaktadır. Fitch (1987) ise üniversite öğrencileri üzerine yapmış olduğu çalışmada, bu iki faktöre ek olarak sosyal sorumluluğu (social responsibility) ekleyerek modeli geliştirmiştir. Gönüllülük motivasyonu ile asıl kapsamlı araştırmaların 1990'lu yıllarda başladığı görülmektedir. Cnaan ve Goldberg-Glen (1991) gönüllülüğü 28 güdü ile açıklayarak Gönüllülük Motivasyonu (Motivation to Volunteer-MTV) modelini geliştirmiştir. Bu çalışma ile bireylerin gönüllük motivasyonları çok alt ölçekli modeller ile ölçülmeye başlanmıştır (Esmond ve Dunlop, 2004).

Clary vd., (1998) çok boyutlu motivasyon ölçeği üzerinde ABD AIDS gönülleri ile yapmış oldukları çalışma sonucunda Gönüllü Fonksiyon Envanteri (Volunteer Function Inventory-VFI)'ni geliştirmişlerdir. Ölçekte gönüllülük motivasyonunu; değerler, anlama, kariyer, sosyal, koruyucu ve kendini gerçekleştirmek olmak üzere altı boyutta açıklamışlardır. Bu boyutlardan değerler, kişinin başkalarına yardımcı olmak konusunda din gibi derin inançlar ile hareket etmesini temsil etmektedir. Anlama; kişinin öğrenme arzusunu tatmin etmesini, kariyer ise yeni çalışma ortamları ve iş fırsatlarını önceden belirlemesini içermektedir. Sosyalleşme, gönüllülerin kendileri ile ortak değerlere sahip önemli insanlar ile bir araya gelmesini sağlamanın yanı sıra, toplumda kabul görmesini ve yakınında bulunan aile bireylerinin yönlendirmesi ile faaliyete katılarak saygı kazanma isteğini kapsamaktadır. Koruyucu, bireyin egodan kaynaklanan negatif duygulardan ve özelliklerinden kaçınmak motivasyonu ile gönüllülük faaliyetlerine katılmasını ifade eder. Son olarak kendini gerçekleştirme, kişinin yardım etme duygusu yaşadığı içsel mutluluğu ve kendine dair özsaygı ve değer duygusunu artırma isteklerini göstermektedir (Cappellari ve Turati, 2004).

Gönüllük motivasyonu ile ilgili gerçekleştirilen en geniş kapsamlı çalışma ise 2004 yılında Esmond ve Dunlop tarafından Avusturalya'da gerçekleştirilmiştir. 15 farklı kurumdan 2444 gönüllü katılımcı ile gerçekleştirilen araştırmada gönüllülük motivasyonları; değerler, karşılıklılık, kabul görme, anlama, benlik saygısı, tepkisellik, sosyal, koruyucu, sosyal etkileşim ve kariyer geliştirme olmak üzere 10 alt faktörden oluşmaktadır. Çalışmada geliştirilen model; gönüllülük motivasyonlarını anlamak, yeni gönüllülerinin motivasyon ihtiyaçlarının tespit edilerek bu ihtiyaçlara yönelik görevlerde yer almasını sağlamak ve gönüllülük devamlılığını sağlamak için kullanılmaktadır (Esmanda ve Dunlop, 2004).

Fairly vd. (2007) gönüllü etkinlikte yer alan bireylerin temel motivasyonlarını dört ana başlık altında toplamıştır. Bu motivasyonlar; toplumda prestij elde etme, bir olayın parçası olma, diğer insanlarla buluşma ve sosyalleşerek yeni şeyler öğrenmedir. Işık ve Bozçam (2016), sivil toplum alanında görev eğitmenlerin motivasyonlarını araştırdığı çalışmasında, bireyin sahip olduğu temel değerlerin (toplum sorunlarına duyarlılık, toplumda eşitlik algısı ve bilimsel yaklaşım) gönüllülük için güdüleyici unsurlar olduğunu belirtmektedir.

Gönüllülük faaliyetleri, bireysel anlamda hem gençlere hem de yetişkinlere değer yargılarının gelişmesinde, özgüvenlerinin artmasında, takım çalışmasını öğrenmede ve aidiyet hissi yaşamalarında önemli fırsatlar sunmaktadır (UNV, 2014). Özellikle gönüllülük, gençlerin kendilerini geliştirmeleri için iyi bir öğrenme yoludur. Bjalesjö (2010) gönüllük faaliyetlerinin, gençlere gelecekteki iş hayatlarında faydalanabilecekleri bilgi ve becerileri sağlamalarında fayda sağlayacağını belirtmektedir. Benzer şekilde öğrencilerin özgeçmişlerinde gönüllü faaliyetlerin olması da kariyer hayatlarında onlara avantaj sunmaktadır. Gönüllü faaliyete katılan öğrencilerin katılmayanlara oranla liderlik yeteneklerinin, özgüvenlerinin, eleştirel düşünme ve çatışma yönetme becerilerinin daha gelişmiş olduğu tespit edilmiştir (Astin ve Sax, 1998). Bu nedenle, üniversite öğrencileri için gönüllülük deneyimleri, başarılı şekilde rekabet edebilmelerini, kariyer fırsatlarını arttırmalarını ve daha yüksek maaşla daha iyi işler elde etmelerine yardımcı olmaktadır (Ziemek, 2006). İşverenler açısından ise gönüllülük deneyimi olan iş görenler, iyi örgütsel vatandaşlık özelliği gösterecek, organizasyon için kendi özel çıkarlarından gönüllü olabilecek muhtemel adaylar olarak değerlendirilmektedir (Handy vd., 2010).

Smith ve Weaver (2006) daha önce bir bakım evinde gönüllü olarak yer alan tıp fakültesi adayının, benzer akademik profili olan ancak gönüllülük deneyimi olmayan bir adaya göre daha avantajlı olacağını belirtmektedir. Bu açıdan eğitimi sonrası iş arayışına başlayacak olan üniversite öğrencilerinin, gönüllülük motivasyonlarının sadece içsel olarak fedakârlık boyutunda değerlendirilmesinin ötesinde faydacı bir perspektifle de araştırılması ve anlaşılması gerekmektedir. Alanyazında üniversite öğrencilerinin gönüllülük motivasyonlarının farklı yaklaşımlarla araştırıldığı çalışmalar yer almaktadır. Örneğin Pan (2012), Tayland'daki üniversite öğrencilerinin başka ülkelerde gönüllülük faaliyetlerine (gönüllü turizm) katılma motivasyonlarını itme- çekme (push-pull) teorisi çerçevesinde incelediği çalışmasında, gönüllü faaliyetlerinin, öğrencilere kattığı kazanımlarına vurgu yapmaktadır. Buna göre farklı ülkelerdeki gönüllülük faaliyetlerine katılan öğrencilerin; öğrenme tutumlarının, iletişim becerilerinin, empati yeteneklerinin, özdeğer algılarının, stres yönetim becerilerinin ve takım çalışma yeteneklerinin gelişmesinin yanı sıra farklı görüşlere karşı hoşgörülerini de arttırmaktadır. Aynı zamanda bu faaliyetlere katılan öğrencilerin kişisel hayatlarında sahip oldukları ile mutlu olma eğilimlerinin arttığı ve maddiyata dayalı isteklerini kontrol etmeyi öğrendikleri tespit edilmiştir.

Berber (2015) spor etkinliklerinde yer alan gönüllülerin motivasyonlarını araştırdığı doktora tezinde, katılımcıların motivasyonlarını; benzer ilgilere sahip başka insanlarla tanışma ve

bir arada olma (ortak hedef), etkinliğin gerçekleştirilmesine ve ülkesine katkı sağlama (amaç odaklı), çevresindeki insanlara ve ailelerine karşı duydukları (sorumluluk) ve çevrelerindeki ve ailelerindeki insanlardan etkilenme (dış kaynaklar) olmak üzere dört alt faktör ile incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların ortak hedef, amaç odaklı ve sorumluluk motivasyonları ile gönüllülük faaliyetlerine katıldıkları tespit edilmiştir. Ayrıca ağırlıklı olarak 18-24 yaş grubu katılımcıların yer aldığı çalışmada gönüllü olma konusunda ailelerinden daha çok, arkadaş çevrelerinden etkilendikleri belirlenmiştir.

Balaban ve İnce (2015) gençlerin sivil toplum kuruluşlarındaki gönüllülük faaliyetleri ve algılarının inceledikleri araştırmalarını, TEGV (Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfı) gönüllüleri ile gerçekleştirmiştir. Çalışmada ülkemizdeki gençlerin, sorumluluk ve yardımseverlik bilinci ile gönüllülük faaliyetlerine katıldığı, yardım etmiş olmanın bireye kazandırdığı içsel motivasyonlarla bu etkinliklerde yer aldığı belirtilmektedir. Benzer şekilde Tiltay (2014) doktora tezinde, empatinin ve özgeciliğin doğrudan ve dolaylı gönüllü hizmet sağlamada olumlu yönde etkiye sahip olduğunu belirtmektedir. Buna karşın bireyin gönüllülük gösterme motivasyonları arasında yer alan dini değerlerin ve sosyal etkileri ile gönüllülük hizmetleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Dyson (2017) İngiltere'deki hemşire öğrencilerinin gönüllülük tutumlarını araştırdığı çalışmada öğrencilerin gönüllü olma motivasyonlarının yüksek olduğunu belirtmektedir. Ayrıca bu faaliyetlerin, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini ve kişisel değerler algılarını artırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Gönüllülük faaliyetlerin giderek yaygınlaşmasının yanında, bu faaliyetlere katılım oranlarının ve motivasyonlarının, farklı kültürlere sahip ülkelere göre değiştiği bilinmektedir (Salamon ve Sokolowski, 2000). Avusturya ve Britanya'daki çevre gönüllülerin motivasyonlarının kültürler arası boyutta incelendiği çalışmada iki ülke katılımcıların motivasyonlarının büyük oranda farklılık gösterdiği görülmüştür (Sloane ve Haider, 2019). Çalışma sonuçlarına göre, Britanya'daki katılımcıların gönüllülük motivasyonlarını kariyer ve öğrenme fırsatları oluştururken; Avusturya'daki katılımcıların çevresel değerler ve toplumsal saygı motivasyonları ile gönüllü oldukları belirlenmiştir. 2014 yılında 135 ülkede gerçekleştirilen araştırmada, gönüllülerin maddi yardımları, gönüllülük süreleri ve birine yardımda bulunma sıklıkları esas alınmıştır. Araştırma sonucuna göre gönüllü faaliyetlerine katılım süresinde ilk üç sırada Türkmenistan, Mynmar ve Sri Lanka yer alırken, Türkiye 132. Sıra ile sondan üçüncü sırada yer almıştır (Wold Giving Index, 2014). Benzer şekilde Handy vd., (2010)'nin gönüllülük motivasyonları üzerine 13 farklı ülke ile gerçekleştirdikleri kültürler arası çalışmalarında, gönüllülük ve kültür arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Gençlerin gönüllülük motivasyonları, gönüllü olan ve bu alanda yer alan gönüllü yönetimi ve akademik camia için önemli araştırma konulardan birini oluşturmaktadır. Yabancı alan yazında (Davis vd., 1999; Sherraden vd., 2008; Morrow-Howell vd., 2014; Cady vd., 2018; Lau vd., 2019) ve ülkemizde gönüllülük motivasyonu ile farklı alanlarda gerçekleştirilmiş çok sayıda çalışmanın varlığı dikkat çekmektedir. Ülkemizde gençlerle

gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde ise daha çok spor organizasyonları (Koşan ve Güneş, 2009; Kara, 2012; Güzel vd., 2013; Atçı vd., 2014; Beber, 2015) ve eğitim (Sertbaş, 2006; Akman, 2008; Balaban ve İnce, 2015; Işık ve Bozçam, 2016), gibi belirli alanlara yönelik gönüllü katılım motivasyonlarının araştırıldığı görülmektedir. Alan yazın taraması süresince ülkemizde gerçekleştirilen çalışmalarda, üniversite öğrencilerinin genel gönüllülük motivasyonlarının da incelendiği çalışma sayısının az olması, çalışmanın önemini pekiştirmektedir. Bu çalışmada, gençlerin özel bir organizasyonda ya da sivil toplum örgütünde gönüllü olarak yer alma motivasyonlarından ziyade, genel gönüllülük tutumlarının ve profillerinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Bu açıdan çalışmanın alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Amacı

Günümüzde üniversite öğrencileri sağlıktan eğitime çok geniş yelpazede gönüllülük faaliyetlerinde yer alarak hem kendi gelişimlerine hem de toplumsal kalkınmaya katkıda bulunmaktadır. Ancak ülkemizde hala genç nüfusun gönüllülük faaliyetlerine katılımlarının düşük olduğu bilinmektedir (Balaban ve İnce, 2015). Üniversite öğrencilerinin gönüllülük faaliyetlerine katılımların artırılması, devamlılığının sağlanması için, gençleri gönüllü olmaya iten nedenlerin anlaşılması önem arz etmektedir. Araştırmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin gönüllülük davranışlarını ve motivasyonlarını belirlemektir. Üniversite öğrencilerinin gönüllülük durumlarını ve nedenlerini ortaya çıkarmak amacıyla tasarlanan bu çalışmanın araştırma sorusu (AS) aşağıda belirtilmiştir.

AS 1: Üniversite öğrencilerinin gönüllülük motivasyonları ne yöndedir?

AS 2: Üniversite öğrencilerinin gönüllülük davranışları ne düzeyde ve nasıl gerçekleşmektedir?

Araştırmada nicel verileri toplamak için hazırlanan anketler çoğaltılarak yüz yüze uygulanmıştır. Toplamda 376 öğrencinin katılımı ile anket çalışması tamamlanmıştır.

Araştırmanın Anakütlesi ve Örneklemi

Üniversite öğrencilerinin gönüllülük davranışları ve motivasyonlarının incelendiği bu araştırmanın ana kütlesini Çağ Üniversitesinde 2017-2018 akademik yılında kayıtlı olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem belirlenmesinde, tesadüfi olmayan örneklem yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Gegez, 2019). Anket formunda katılımcıların demografik ve tanımlayıcı bilgilerini elde etmek üzere toplam 6 adet soru vardır. Bu sorular ile örneklem profilinin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, aylık hane geliri, okudukları bölüm ve sınıf, planladıkları mezuniyet tarihleriyle ilgili sorular yer almıştır. Örneklem grubunun demografik özelliklerine ait bulguların dağılımı Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Demografik Bulgular

Yaş dağılımı	n	%	Cinsiyet	n	%
18-20 yaş aralığı	127	33,7	Kadın	231	61,4
21-23 yaş aralığı	187	50,7	Erkek	145	38,6
24-26 yaş aralığı	35	9,3	Toplam	376	100
27 yaş ve üzeri	5	1,4	Aylık Hane geliri	n	%
Belirtmemiş	22	4,9	Yüksek gelir grubu	57	15,2
Toplam		100	Orta gelir grubu	288	76,6
Liseyi Türkiye’de okuma durumu	n	%	Düşük gelir grubu	11	2,9
Evet	355	94,4	Belirtmemiş	20	5,3
Hayır	7	1,9	Toplam	374	100
Belirtmemiş	14	3,7	Bölümü	n	%
Toplam	376	100	Hukuk	40	0,11
Üniversitedeki eğitim yılı	n	%	Psikoloji	72	0,19
1	22	5,9	Uluslararası ilişkiler	91	0,24
2	125	33,2	Uluslararası Ticaret ve Lojistik	60	0,16
3	58	15,4	Uluslararası İşletmecilik	59	0,16
4	67	17,8	Uluslararası Finans ve Bankacılık	54	0,14
5	33	8,8	Toplam	376	100
6 ve üzeri	6	1,6			
Belirtmemiş	65	17,3			
Toplam	376	100			

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların % 90'a yakınının 18-23 yaş aralığında, % 61'inin kadın ve % 77'sinin orta gelir gruba mensup olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin % 94'ünün liseyi Türkiye'de okuduğu, % 24'ünün hukuk öğrencisi olduğu belirlenmiştir. Anket uygulamasına katılan öğrencilerin % 33'ünün de ikinci sınıf öğrencisi olduğu tespit edilmiştir.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin İstatistikî Analizi

Araştırma, karşılaşılan herhangi bir probleme çözüm bulabilmek veya ortaya çıkan fırsatlardan yararlanabilmek amacıyla sistematik, düzenli, objektif ve bilimsel bilgi toplama, işleme ve analiz çabalarını içermektedir (Gegez, 2019). Araştırma anketi iki temel bölümden oluşmaktadır. Anket formunun ilk bölümünde öğrencilerin gönüllülük durumlarını ve motivasyonlarını belirlemek amacıyla Handy vd., (2010) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Ölçekte katılımcıların gönüllülük durumlarını sorgulayan 20 ifade, gönüllülük motivasyonlarını sorgulayan 15 ifade olmak üzere toplamda 35 ifade yer almaktadır. Öğrencilerin gönüllülük durumlarına ilişkin görüşleri "evet", "hayır" şeklinde cevaplarla sorgulanırken, gönüllülük motivasyonlarına ilişkin 15 ifade ise beş önem derecesine göre (1: Hiç önemli değil, 5: Çok önemli) oluşturulan ölçek ile sorgulanmıştır. Anket formunun ikinci bölümünde ise, araştırmaya katılan gönüllü öğrencilerin demografik ve tanımlayıcı bilgilerini elde etmek amacıyla yaş, cinsiyet, aylık hane geliri, üniversitede okudukları bölüme ait altı adet soru yer almaktadır. Ölçek İngilizceden Türkçeye çevrilmiş ve ardından yeniden İngilizceye çevirisi yapılarak ölçekte yer alan ifadelerin anlamlarının değişip değişmediği kontrol edilmiştir. Ardından anket uygulaması öncesi çeviri ile ilgili olarak İngilizce ve Türkçeyi iyi derecede bilen üç akademisyenin ve üç doktora öğrencisinin görüşleri alınmıştır.

Motivasyon ölçeğinin geçerliliğini belirlemek için açıklayıcı faktör analizi (EFA) ile doğrulayıcı faktör analizi (CFA) yapılmış olup, 15 ifadeden oluşan ölçek 12 ifadeye indirgenmiş ve özdeğeri birden büyük üç boyutlu bir yapıya dönüşmüştür (Tablo 2).

Tablo 2. Gönüllük motivasyonlarına ilişkin geçerlilik ve güvenilirlik analizi bulguları

Motivasyon faktörleri	F.Yükü	Öz değer	% VE.	CA
Faktör 1: Fedakarlık				
M1.Çünkü diğer insanlara yardım etmek önemlidir.	,860	3,524	22,027	,85
M2. Önemli olan bir amaç için çalışmak	,710			
M3.Gönüllülük faaliyetinde bulunulan amaç ile ilgili daha fazla bilgi edinmek.	,701			
M5. Gönüllülük kişinin kendini daha iyi hissetmesini sağlar.	,782			
M6. Yeni arkadaşlar edinmeyi sağlar.	,645			
Faktör 2: Faydacılık				
M7. Üst düzey eğitim kurumlarına giriş için özgeçmişe eklenebilir.	,863	3,276	20,477	,90
M8. İş başvurusu için özgeçmişe eklenebilir.	,878			
M9. Gönüllülük faaliyeti kişinin ücretli bir iş sahibi olabilmesi için kurumlara ilk adımı atmasını sağlar.	,796			
M10.İş kariyeri yapmak için yeni bağlantılar sağlar.	,757			
Faktör 3: Sosyallik				
M12. Kariyer danışmanı veya aile tarafından gönüllülük faaliyetinde bulunulması tavsiye edilir.	,515	2,699	16,872	,78
M13.Yakınları, kişiyi gönüllü olmaları için etkiler.	,564			
M14. Gönüllü iş yapmak diğer insanlardan daha şanslı olduğumuz için çekilen vicdan azabını azaltır.	,856			
M15. Gönüllü olmak, kişinin kendi sorunlarından uzaklaşabilmesi için iyi bir kaçış yoludur.	,788			
Not: Temel bileşenler analizi ve varimax yöntemi ile rotasyon yapılmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) (örneklem yeterliliği) = 0,903 Bartlett'in küresellik testi $\chi^2(120)=448,508$; $p<0.001$. Faktör yükü 0,50'den büyük olanlar (FL) < .5 değerlendirilmiştir. CA: Cronbach Alpha; % VE= % ortalama açıklanan varyans.			68,71	,74- ,90

Tablo 2'de literatürle uyumlu olarak faktörler sosyallik, faydacılık ve fedakarlık boyutları olarak adlandırılmıştır. M4 ve M11 nolu ifadelerin faktör yükleri kabul gören 0,50 değerinin altında kaldığı için (Hair vd., 1998) ölçekten çıkartılmıştır. Ayrıca bu üç faktörlü yapıdan

oluşan ölçek, toplam varyansın ortalama (VE) % 59,375 'ini açıklamaktadır. Bu değer sosyal bilimler için kabul gören % 40-60 oranının üzerinde çıkmıştır (Scherer, 1988). Ölçeğin tamamının ve alt boyutlarının güvenilirliklerini belirlemek amacı ile Cronbach Alfa (CA) iç tutarlılık katsayısına bakılmıştır. Ölçeğe ilişkin güvenilirlik analizi bulguları incelendiğinde, ölçeğin genel Cronbach Alfa değeri 0,86 iken, ölçeğin alt boyutlarına ilişkin Cronbach Alfa değerleri sırası ile faydacılık için 0,90 fedakarlık için 0,85 ve sosyallik boyutu için 0,78 olarak çıkmıştır. Nunnally (1978)'e göre genel ölçek ve alt boyutları oldukça yüksek düzeyde güvenilir olarak bulunmuştur. Ölçekteki alt boyutlar ayrıca Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiş ve Meydan ve Şeşen (2011)'de verilen kabul edilebilir aralıklar ve $p > .05$ anlamlılık düzeyine göre belirlenmiştir. Bu bağlamda, gönüllülük motivasyonu ölçeğinin alt boyutları olarak üçlü bir yapıya sahip olma durumu için yapılan Doğrulamalı Faktör Analizine (DFA) göre ($X^2/df:4,571$, GFI: ,899; CFI: ,956, RMSEA: 0,075) ile de gönüllülük motivasyonları ölçeğinin üç faktörlü bir yapıya sahip olduğu doğrulanmıştır. Bu bağlamda çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin gönüllülük motivasyonları; faydacılık (kariyer fırsatları, özgeçmiş güçlendirme), fedakarlık (başka birine yardım etmenin önemi, yardım etmenin getirdiği iyi hissetme) ve sosyallik (yakın birini etkileme vb.) alt faktörlerinden oluştuğu doğrulanmıştır.

Araştırmanın Bulguları

Çalışmada anketler aracılığıyla elde edilen nicel verileri test etmek amacıyla SPSS 22 programı kullanılmıştır. Ülkemizdeki üniversite öğrencilerinin gönüllülük profillerinin belirlemeye yönelik olarak çalışmada betimleyici analizlerden faydalanılmıştır. Betimsel analizde temel amaç, bir değişkene ait veri setinin kantitatif veya grafik şeklinde ifade edip özetlemektir (Karagöz, 2016). Üniversite öğrencilerinin gönüllülük motivasyonlarını ve gönüllülük profillerini belirlemek amacıyla anket yöntemi kullanılarak elde edilen nicel verilere ait istatistiksel analiz sonuçları aşağıda tablolarda soru başlıklarına göre yer almaktadır.

Çalışmada öncelikle öğrencilerin son 12 ayda gönüllülük faaliyetlerine katılıp katılmadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin gönüllü olma durumlarını ilişkin dağılımlar Tablo 3' de yer almaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların Geçen 12 Aylık Sürede Gönüllü Olma Durumlarına İlişkin Dağılım

	Evet	
	n	%
Evet	117	31,1
Hayır	255	67,8
İşaretlememiş	4	1,1
Toplam	376	100

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların % 31'inin geçmiş 12 aylık zamanda, gönüllülük faaliyetlerine katılıp katılmadığı görülürken, %67,8'nin katılmadığı tespit edilmiştir.

Son 12 ayda gönüllülük faaliyetlerinde yer alan öğrencilerin, gönüllülük durumlarına yönelik bulgulara Tablo 4'te yer verilmektedir.

Tablo 4. Gönüllülükle İlgili Deneyimlere Olumlu Cevap Veren Katılımcı Görüşlerinin Dağılımı

	Evet	
	n	%
1.Geçtiğimiz yıl içinde, herhangi bir dini organizasyon için gönüllü bir iş yaptınız mı? Örneğin, cami yapımına para toplamak vb.	55	14,6
2.Geçtiğimiz yıl içinde hastane, sosyal yardımlaşma evi, kriz merkezi, sığınma evleri, kan bankası, yiyecek ve giysi bankası vb. diğer insani yardım amaçlı kuruluşlarda gönüllü olarak görev aldınız mı?	132	35,1
3.Geçtiğimiz yıl içinde, herhangi bir kültürel veya sportif organizasyonda gönüllü olarak görev aldınız mı?	149	39,6
4.Geçtiğimiz yıl içinde, herhangi bir sosyal gelişim organizasyonunda görev aldınız mı? Örneğin müze ya da tiyatrodaki gönüllü olarak çalışmak, çevreyi, hayvanları korumayı desteklemek, kamu güvenliği örgütünde gönüllü çalışma ya da diğer benzeri sosyal ihtiyaçları karşılama hizmeti veren kuruluşlarda gönüllü olarak görev almak gibi.	99	26,3
5.Geçtiğimiz yıl içinde, herhangi bir faaliyet ya da organizasyon için internet üzerinden gönüllü bir faaliyette bulundunuz mu?	136	36,2
6.Geçtiğimiz yıl içinde, üniversitede öğrenci kulübü veya diğer grupları gönüllü olarak desteklediniz mi?	203	54
7.Geçtiğimiz yıl içinde, mahalli veya yerel aktivist gruplar için gönüllü müydünüz?	51	13,6
8.Geçtiğimiz yıl içinde gençliğin faydalanacağı herhangi bir mentorluk, koçluk, danışmanlık ve ya benzeri diğer faaliyetlerde gönüllü asistanlık veya yardımcılık yaptınız mı?	51	13,6
9.Geçtiğimiz yıl içinde, herhangi bir başka faaliyet ya da amaç için gönüllü oldunuz mu?	143	38

Tablo 4 incelendiğinde, bir önceki yıl için üniversitede bir öğrenci kulübü vb'inde gönüllü olarak yer alan katılımcı oranlarının %54 olduğu görülmektedir. Bu oran kültürel ve sportif faaliyetlerde % 40 iken internet üzerinden bir yardım organizasyonuna katılma oranı % 36 'dır. Hastane, sosyal yardımlaşma evi, kriz merkezi, kan bankası, yiyecek ve giysi bankasında gönüllülük faaliyetlerinde yer alan katılımcı oranı ise %26,3 olarak belirlenmiştir. Çevre ve hayvan haklarını korumak, müze ya da tiyatrodaki gönüllü olarak çalışmak gibi sosyal gelişim organizasyonlarında gönüllü olarak yer alma oranı ise %26,3' tür. Ayrıca katılımcıların gönüllülük katılım oranlarının, dini organizasyonlarda %14,6; mahalli ve yerel aktivist gruplarda %13,6; gençlik danışmanlık gruplarında %13,6 olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların geçen 12 aylık sürede hangi alanlarda gönüllü olarak yer aldıklarına ilişkin dağılımlara Tablo 5'te yer verilmektedir.

Tablo 5. Geçen 12 Aylık Süreçte Katılımcıların Gönüllü Oldukları Alanlara İlişkin Dağılım

	Evet	
	n	%
Kar amacı güden bir şirket için	54	14,4
Cami ya da Din temalı bir organizasyon için	46	12,2
Kar amacı gütmeyen bir şirket için	88	23,4
Devlet için	44	11,7
Uluslararası bir örgüt için	48	12,8
Resmi olmayan bir şekilde (kendiniz için)	166	44,1
Diğer belirtiniz	21	5,6
Belirtilmemiş	21	5,6

Tablo 5 incelendiğinde geçen 12 aylık süreçte katılımcıların, % 23,4'ünün kar amacı gütmeyen bir şirket için, % 44,1 'nin ise resmi olmayan bir şekilde kendileri için gönüllü olduğu görülmektedir. Kar amacı güden bir şirket için gönüllü olan katılımcı oranı %14,4 iken; cami ya da din temalı bir organizasyonda yer alan katılımcı oranı %12,2'dir. Devlet için gönüllü faaliyetlere katılma oranının ise %11,7 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların %12,8'i de uluslararası bir örgüt için gönüllü olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların gönüllü olma sıklıklarına ait dağılımlar Tablo 6'te yer almaktadır.

Tablo 6. Katılımcıların Gönüllü Olma Sıklıklarına İlişkin Dağılım

	Evet	
	n	%
1. Haftalık	24	6,4
2. Aylık	30	8,0
3. Arada sırada	237	63
4. Hiç olmadım	96	25,5

Tablo 6'da yer alan bulgulara bakıldığında öğrencilerin % 63'ünün arada sırada gönüllü faaliyetlere katıldığı görülmektedir. Öğrencilerin gönüllü katılım oranlarının, aylık olarak %8; haftalık olarak ise %6,4 olduğu belirlenmiştir. Hiç gönüllü olmadığını belirten katılımcı oranı ise %25,5'tir.

Bugüne kadar gönüllülük faaliyetlerinde hiç yer almayan katılımcıların, gönüllü olmak isteyip istemediklerine ilişkin dağılımlar Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7. Hiç Gönüllü Olmayan Katılımcıların Gönüllü Olma İsteklerine İlişkin Dağılım

	Evet	
	n	%
Evet	262	69,7
Hayır	39	10,4
Düşünmüyorum	69	18,4
İşaretlememiş	6	1,6
Toplam	376	100

Tablo 7’de yer alan bulgular incelendiğinde hiç gönüllü olmayan katılımcıların %69,7’sinin gönüllü olmaya istekli olduğu görülmektedir. Gönüllü olmaya istekli olmayan katılımcı oranı %10,4 iken hiç gönüllü olmayı düşünmeyen katılımcı oranı %18,4 olarak belirlenmiştir.

Katılımcıları gönüllü olmaya yönlendiren unsurları belirleme kapsamında, eğitim aldıkları lise ve üniversitelerde gönüllü çalışma ve staj yapma zorunlulukları olup olmadığına dair sorular sorulmuştur. Katılımcıların yanıtlarına ilişkin yanıtlarının dağılımı Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Katılımcıların Eğitim Aldıkları Kurumda Gönüllü Olma Şartlarına İlişkin Dağılım

	Evet	
	n	%
1)Mezun olduğunuz lisenizde mezun olabilme şartları arasında bir kurumda gönüllü çalışmış olmak ya da gönüllülük şartı var mıydı?		
Evet, zorunlu dersti	15	4,0
Evet, seçmeli dersti	23	6,1
Hayır	337	89,6
Belirtilmemiş	1	0,3
Toplam	376	100
2)Mezun olacağınız üniversiteden mezun olabilme şartları arasında bir kurumda gönüllü çalışmış olmak ya da gönüllülük şartı var mıdır?		
Evet, zorunlu dersti	0	0
Evet, seçmeli dersti	0	0
Hayır	376	100
Toplam	376	100
3)Mezun olduğunuz lisenizde mezun olabilme şartları arasında bir kurumda staj yapmış (ücretli ya da gönüllü) olma şartı var mıdır?		
Evet, zorunlu dersti	22	5,8
Evet, seçmeli dersti	23	6,1
Hayır	332	89,1
Toplam	376	100

Tablo 8’de yer alan bulgular incelendiğinde katılımcıların %89,6’ sının mezun oldukları lisede gönüllü çalışma zorunluluklarının olmadığı görülmektedir. Buna karşın katılımcıların %39,6’sı ise gönüllü çalışmaya yönlendirecek seçmeli ders aldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların mezun oldukları liselerde gönüllü çalışma zorunluluğu bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim gördükleri üniversiteden mezun olabilmek için gönüllü çalışma zorunlulukları bulunmayan katılımcı oranı %89,1 olarak tespit edilmiştir.

Katılımcıları gönüllülük faaliyetlerinde yer almaya yönlendiren kişiler ve bu hizmet karşılığında elde edeceklerini düşündükleri faydalara ilişkin bulgular Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Gönüllülük Faaliyetlerine Katılıma Yönlendiren Kişi Ve Faydalara İlişkin Dağılımlar

	Eğitim kurumuna girmek için		İşe girmek için		Sosyal bağlantılar için		İlerde profesyonel bağlantılar sağlamak için	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Arkadaşlar	70	18,6	63	16,8	185	49,2	78	20,7
Ebeveynler	73	19,4	102	27,2	87	23,1	89	23,7
Öğretmenler	144	38,3	54	14,4	70	18,6	113	30,1
Yazılı medya	44	11,7	53	14,1	102	27,1	91	24,2
İnternet	74	19,7	76	20,2	164	43,6	106	28,2
Cevap verilmemiş	10	2,7	12	3,2	16	4,3	20	5,3

Tablo 9 incelendiğinde, katılımcıların %49,2’sinin arkadaşları tarafından, sosyal bağlantılar için; %20,7’sinin ise ileride profesyonel bağlantılar sağlamak için gönüllü faaliyetlere yönlendirildikleri görülmektedir. Bu oran eğitim kurumuna girmek için de %18,6 iken işe girmek için de %16,8’tir. Ebeveynler tarafından yapılan yönlendirmelerin ise işe girmek için %27,2; sosyal bağlantılar yapmak için %23,1; profesyonel bağlantılar yapmak için %23,7 ve eğitim kurumuna girmek için %19,4 olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler tarafından yapılan yönlendirmelerin büyük oranın eğitim kurumuna giriş için %38,3 olduğu görülmektedir. Gönüllülüğe profesyonel bağlantılar sağlamak için yapılan yönlendirme oranı ise %30,1’dir. Bunları sırası ile % 18,6 ile sosyal bağlantılar sağlamak ve % 14,4 ile işe girmek takip etmektedir. Yazılı medya tarafından yapılan yönlendirmelerin ise %27,1 oranla ile sosyal bağlantılar sağlamak için olduğu belirlenmiştir. En düşük yönlendirme alanın %11,7 ile eğitim kurumuna giriş için olduğu görülmektedir. İnternette yapılan gönüllü olma yönlendirme oranı sosyal bağlantılar için %43,6’ tür. Yazılı medya yönlendirmeleri ile paralel olarak, internet aracılığıyla yapılan yönlendirmelerde en düşük oranların %19,7 ile eğitim kurumuna girişi için iken %20,2 ile işe girmek için olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların gönüllülüğe yönlendirmeleri faydalı bulup bulmadıklarına ilişkin bulgular Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10. Katılımcıların Gönüllülüğe Yönlendirmeleri Ne Kadar Yararlı Bulduklarına İlişkin Dağılımlar

	Evet	
	n	%
Hiç yararlı değil	31	8,2
Yararlı Değil	31	8,2
Yararlı	249	66,2
Çok yararlı	57	15,2
Belirtilmemiş	8	2,2
Toplam	368	100

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların %66,2'sinin yapılan yönlendirmeleri gönüllülük faaliyetlerine katılım için yararlı bulduğu tespit edilmiştir. Yönlendirmeleri çok faydalı bulduğu belirten katılımcı oranları ise %15,2'dir. Çevreden gelen yönlendirmeleri yararlı bulmayan %8,2 ve hiç yararlı bulmayanların oranları yine %8,2 olarak belirlenmiştir.

Katılımcıların gönüllülük motivasyonları anket formunda yer alan 15 ifadeyle belirtilmiştir. Bu kapsamda gerçekleştirilen frekans analize ait sonuçlar Tablo 11'da yer almıştır.

Tablo 11. Katılımcıların Gönüllülük Motivasyonlarına İlişkin Bulgular

	N	Ort.	S.S.
M1.Çünkü diğer insanlara yardım etmek önemlidir.	369	4,41	,816
M2. Önemli olan bir amaç için çalışmak	364	4,11	,984
M3. Gönüllülük faaliyetinde bulunulan amaç ile ilgili daha fazla bilgi edinmek.	352	3,87	,933
M4. Gönüllülük kişiye yeni bir bakış açısı kazandırır.	360	4,41	2,827
M5. Gönüllülük kişinin kendini daha iyi hissetmesini sağlar.	352	4,18	,897
M6. Yeni arkadaşlar edinmeyi sağlar.	358	4,06	,918
M7. Üst düzey eğitim kurumlarına giriş için özgeçmişe eklenebilir.	351	3,70	1,11
M8. İş başvurusu için özgeçmişe eklenebilir.	350	3,72	1,13
M9. Gönüllülük faaliyeti kişinin ücretli bir iş sahibi olabilmesi için kurumlara ilk adımı atmasını sağlar.	354	3,24	1,19
M10.İş kariyeri yapmak için yeni bağlantılar sağlar.	356	3,65	1,09
M11. Arkadaşlarım gönüllülük faaliyetinde bulunuyor.	346	3,50	1,13
M12. Kariyer danışmanı veya aile tarafından gönüllülük faaliyetinde bulunulması tavsiye edilir.	354	3,58	1,01
M13.Yakınları, kişiyi gönüllü olmaları için etkiler.	351	3,63	1,09
M14. Gönüllü iş yapmak diğer insanlardan daha şanslı olduğumuz için çekilen vicdan azabını azaltır.	355	3,08	1,29
M15. Gönüllü olmak, kişinin kendi sorunlarından uzaklaşabilmesi için iyi bir kaçış yoludur.	357	3,27	1,23

Katılımcıların gönüllü olma motivasyonlarına yönelik anket formunda yer alan 15 ifade beşli Likert ölçeğine göre sorgulanmış olup, öğrencilerin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Motivasyonlarla ilgili 15 ifadenin ortalamalarının 3,08-4,41 aralığında olduğu görülmektedir. M1 koduyla sorgulanan diğer insanlara yardım etmenin (Ort. 4,41; S.S= ,82) en yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Başka insanlara yardım etmenin önemine ve gönüllü olmanın kişiye kendisini iyi hissettirmesine (M5;Ort. 4,18; S.S= ,88) yönelik ifadeler ise yine yüksek ortalama ile sonuçlanan ifadelerdir. Bu ifadeleri en çok tercih edilme sıklıklarına göre, önemli olan bir amaç için çalışmak (M2; Ort. 4,11; S.S= ,98) ve yeni arkadaşlar edinilmesini sağlar (M6;Ort. 4,06; S.S= ,92) ifadelerinin takip ettiği belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre boyutlar arası farklılıkları bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiş olup bulgular, Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Farklılık Bulguları

Boyutlar	Grup	N	Ortalama	Standart sapma	t	df	p
Fedakarlık	Kadın	204	4,2088	,65279	2,240	331	0,026
	Erkek	129	4,0295	,79691			
Faydacılık	Kadın	205	3,7061	,88936	2,926	328	0,004
	Erkek	125	3,3760	1,14548			
Sosyallik	Kadın	208	3,3894	,92705	1,052	341	,294
	Erkek	135	3,2765	1,03467			

Tablo 12 incelendiğinde, ortalamalar iki grup için yakın değerlerde olmasına rağmen, iki grup farklılık analizi için yapılan t-testine göre, fedakarlık ve faydacılık boyutları için, kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre daha anlamlı bir farklılığa sahip iken, sosyallik boyutu için bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 13'de katılımcıların gönüllü olarak bir faaliyette bulunmalarının kendilerine sağlayacağı faydaları tespit etmek için ölçekte yer alan sorulara ait tanımlayıcı analiz sonuçları yer almaktadır.

Tablo 13. Gönüllülüğün Faydalarına İlişkin Bulgular

Gönüllülüğün Faydaları	N	Ort.	S.S.
1.Sosyal bağlantılar kurmaya fayda sağlar.	361	4,11	,907
2.Kişisel tatmin sağlar.	363	3,80	1,04
3.İş-kariyer deneyimi sağlar.	359	3,79	1,054
4.Toplumda insanlar arasında güven inşa eder.	357	4,05	,858
5. İş için referans sağlar ya da bir üniversiteye kayıta faydalıdır.	353	3,55	1,13
6.Devlet ya da okul programı için gerekli şartları yerine getirmede faydalıdır.	355	3,31	1,13
7.Yeni şeyler öğrenmek için fırsattır.	357	4,16	,842
8.Profesyonel anlamda bağlantı oluşturma fırsatı sağlar.	356	3,73	1,06
9.Meslekteş ya da arkadaşlar tarafından kabul görmeyi sağlar.	357	3,46	1,14
10.Liderlik becerisi kazandırır.	357	3,86	,994

Tablo 13 incelendiğinde, gönüllülüğün kendilerine yeni bir şey öğrenmek için fırsat sağladığını düşünenlerin ortalamalarının (Ort. 4,16; S.S= ,84) ve sosyal bağlantılar kurmada fayda sağladığını düşünenlerin ortalamalarının (Ort. 4,11; S.S= ,91) daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bunu sırası ile gönüllülük faaliyetlerinin, toplumda insanlar arasında güven sağladığını (Ort. 4,05; S.S= ,86); liderlik becerisi kazandırdığını (Ort. 3,86; S.S= ,99); kişisel tatmin sağladığını (Ort. 3,80; S.S= 1,04) ve iş- kariyer deneyimi sağladığını (Ort. 3,79; S.S= ,86) belirten görüşlerin takip ettiği görülmektedir. Gönüllülük faaliyetlerinin kendileri için profesyonel anlamda bağlantı sağlayacağını düşünenlerin ortalamalarının (Ort. 3,73; S.S= 1,06) iş referansı için faydalı olacağını düşünenlere (Ort. 3,55; S.S= 1,13) göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca meslekteş ya da arkadaş tarafından kabul görmek (Ort. 3,46; S.S= 1,14) ve okul ya da devlet programları için şartları yerine getirme(Ort. 3,31; S.S= 1,13) ifadelerinin ortalamalarının daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların geçen 12 ayda bağış yapıp yapmadığına ve hangi alanlara bağış yaptığına ilişkin dağılımlar Tablo 14' te yer almaktadır.

Tablo 14. Katılımcıların Bağış Yapma Durumlarına İlişkin Bulgular

	n	%
Geçen 12 ayda bağışta bulundunuz mu?		
Evet	278	74
Hayır	98	26
Toplam	376	100
Bağış yapılan alan		
Cami, camiyle bağlantılı veya dinsel organizasyonlar	69	18,4
Afet yardımı	71	18,9
Diğer	128	34

Tablo 14 incelendiğinde katılımcıların % 74'nün geçen 12 ayda bağış yaptığı belirlenmiştir. Bağış yapanların %18,9'unun afet yardımında bulunduğu, %18,4'ünün ise cami ve dinsel organizasyonlara bağış yaptığı belirlenmiştir.

Tartışma

Özellikle son yıllarda sivil toplum kuruluşlarının ve üniversitelerin, gönüllük faaliyetlerinin önemli bir bölümünü oluşturan gençlere, ulusal ve uluslararası platformlarda gönüllü hizmetlerine katılmaları için fırsatlar sunarak teşvik ettiği görülmektedir. Amerika ve Almanya gibi, öğrencilerin gönüllülük faaliyetlerinde zorunlu yer alması için çalışmalarda bulunan ülkelerin yanında, Avrupa Birliğinin de öğrencilerin gönüllülük faaliyetlerine katılmalarını desteklediği bilinmektedir (Vetitnev vd., 2015). Küçük maliyetlerle toplumun kalkınmasına ve toplumun refah düzeyinin artmasına yadsınamaz katkılar sağlayan gönüllülük faaliyetlerine, genç nüfusun önemli bir bölümünü oluşturan üniversite öğrencilerinin katılımının sağlanması ve bu katılımın sürdürülebilmesi için gönüllülük motivasyonlarının anlaşılması gerekmektedir.

Üniversite öğrencilerinin gönüllülük motivasyonlarını ele alan bu çalışmada aynı zamanda üniversite öğrencilerinin gönüllülük profillerinin de belirlenmesi hedeflenmiştir. Araştırma kapsamında 376 öğrenci ile anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlardan ilk olarak gönüllülük motivasyonları değerlendirildiğinde, fedakârlık alt boyutunun öğrencilerin gönüllülük katılımlarında daha yüksek orana sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre başkalarına yardım etme bilinci ve gerçekleştirilen yardımın kişiye kendini iyi hissettirme duygusu, gönüllülük faaliyetlerine önde gelmektedir. Elde edilen bu sonuç alanyazın ile de uyumluluk göstermektedir. Balaban ve İnce (2015) gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarında, gönüllü gençlerin karşılık beklemeden, sorumluluk üstlenme ve sevgi temelinde gönüllülük faaliyetlerinde yer aldıkları sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Sinclair ve Chung (2003) çalışmasında gönüllü bireylerin, başkalarına yardım edebilmenin mutluluğu ve yeterlilik duygusu ile manevi olarak rahatlık elde ettiklerini belirtmektedir. Katılımcıların motivasyonları, öğrencilerin gönüllülük hizmetlerinden; doğrudan işe girmekten ziyade özgeçmiş güçlendirme ve iş bağlantıları sağlama açısından fayda sağlayacaklarını düşündükleri sonucu ortaya çıkmıştır. Çalışma sonucu ile uyumlu olarak, öğrencilerin gönüllülük faaliyetlerine iş ve kariyer yaşamı için, kendini geliştirme fırsatı elde etme düşünceleri katıldıklarını belirten çalışmalar (Astin ve Sax, 1998; Ziemek, 2006; Handy, 2010) ile uyumluluk göstermektedir. Gönüllü faaliyetlerde yer almanın kişinin kendi sorunlarından uzaklaşması ve diğer insanlara kıyasla daha şanslı olduğunu düşündüğü için çekilen vicdan azabının azaltılması ifadelerinin ortalamalarının daha düşük olduğu görülmüştür. Çalışmada elde edilen bu sonuç, bireylerin manevi olarak haz elde etmek ve yalnızlıktan oluşan can sıkıntısını gidermek için gönüllülük faaliyetlerinde yer alma isteği duyduğunu belirten çalışma (Çolak, 2018) ile farklılık göstermektedir. Ortaya çıkan bu farklılığın, bireylerin birden çok ve farklı motivasyonlarla gönüllülük gösterebilmesi ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Bireylerin gönüllülük motivasyonları; yaşadığı coğrafyaya, toplumun ihtiyaçlarına ve hatta yer aldığı organizasyonun amacına göre farklılık gösterebilmektedir (Morrow- Howell vd., 2014). Doğal afetlerin yaygın olduğu bir toplumda, afet arama ve kurtarma ekibinde yer alma motivasyonu sorumluluk duygusu ile şekillenirken; çocuk ve yaşlı bakım evlerinde gönüllü olmanın bireysel haz motivasyonu ile şekillendiğini söylemek mümkündür.

Katılımcıların gönüllü olma durumlarını belirlemeye yönelik sorulara ilişkin bulgulara bakıldığında, kadın katılımcıların sayısının daha fazla olduğu (%61,4) belirlenmiştir. Alanyazında gönüllü katılımının incelendiği çalışmalara bakıldığında, gönüllü katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin farklı sonuçların elde edildiği görülmektedir. Sloane ve Haider (2019) kültürler arası boyutta çevre gönüllülük motivasyonlarını inceledikleri çalışmalarında İngiltere’de kadın gönüllü sayısının (%57,7), Avusturya’da ise erkek gönüllü sayısının (%73,9) daha fazla olduğunu belirtmektedirler. Fişne (2017) uluslararası spor organizasyonlarında yer alan gönüllüler ile gerçekleştirdiği çalışmasında kadın gönüllü oranlarının (%63,6) erkeklere (%35,9) oranla daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Elde edilen bu sonuçlar, cinsiyet ile gönüllülük arasındaki çalışmaların; kültür ve organizasyon değişkenleri ile daha kapsamlı bir biçimde araştırılması gerektiği şeklinde yorumlanabilir. Yapılan çalışmalarda (Eagly, 1987; Evans & Diekman, 2009; Hollander vd. 2011; Ana Isabel, vd., 2018) erkeğin rolünün ağırlıklı olarak güç, rekabet ve otoriteyi temsil ettiği, kadınların rolünün ise daha çok sosyal yardımlaşma ve insan ilişkileri üzerine yoğunlaştığı üzerinde durulmuştur (Eagly, 1987; Evans & Diekman, 2009). Hollander vd. (2011) tarafından yapılan bir çalışmada kadınların ailenin ve arkadaşların ihtiyaçlarına erkeklerden daha duyarlı olduğu ortaya konmuştur. Cinsiyetler ile ilgili bu davranış kalıpları genellikle aile ve toplum tarafından aktararak gelmiştir. Bulunan sonuçlarda kadınların faydacılık ve fedakarlık boyutlarında daha baskın çıkmasının kadına atfedilen bu davranış kalıpları ile alakalı olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmada son 12 ayda gönüllü olan katılımcı sayısı oranın %31,1 olduğu görülmüştür. Öğrencilerin, son 12 ayda daha çok resmi olmayan bir şekilde bireysel olarak ya da kar amacı gütmeyen organizasyonlar içinde gönüllü oldukları belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların %54’ü üniversite içerisinde öğrenci kulüplerinde, kültürel ve sosyal faaliyetlerde gönüllülük faaliyetlerine katıldıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin gönüllü oldukları diğer alanların ise hastane, sosyal yardımlaşma evi, kriz merkezi, kan bankası, yiyecek ve giysi bankası olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin en az gönüllü oldukları alanların; cami ve din temalı organizasyonlar ve aktivist grup faaliyetleri olduğu görülmüştür.

Katılımcıların gönüllü olma sıklıkları incelendiğinde, %63’ ünün düzenli olmayan bir şekilde arada sırada gönüllülük faaliyetlerine katıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Düzenli olarak haftada bir veya ayda bir gönüllü olan öğrenci sayısının ise çok az olduğu belirlenmiştir. Bugüne kadar hiç gönüllü olmayan katılımcıların, gönüllü olma isteklerine bakıldığında %69,7’sinin gönüllülük faaliyetlerinde yer almak istediği belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuç, üniversitelerde gönüllü faaliyetleri ile ilgili bilgi ve yönlendirmelerinin artırılarak, daha fazla gönüllü öğrenci katılımı sağlanabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıları gönüllü olmaya yönlendiren unsurları belirleme kapsamında, eğitim aldıkları lise ve üniversitelerde gönüllü çalışma ve staj yapma zorunlulukları olup olmadığına dair sorulara ait bulgular incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğu (%89,1) zorunluluklarının bulunmadığını belirtmiştir. Ancak zorunluluklarının olmamasına rağmen eğitim gördükleri üniversitede, gönüllü çalışmaya yönlendirecek seçmeli ders aldıklarını belirtenlerin sayısı (%39,1) dikkat çekmektedir. Bu sonuç, öğrencilerin gönüllü faaliyetlerine yönlendiren seçmeli derslere ilgi gösterme eğiliminde oldukları şeklinde değerlendirilebilir.

Katılımcıların gönüllüğün kendilerine sağladıkları faydalara ilişkin görüşlerine bakıldığında, yeni bir şey öğrenmek için fırsat sağlamanın ve sosyal bağlantılar kurmada fayda sağlamanın öncelikli olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrenciler gönüllü olmanın kendilerine; toplum içinde güven inşa etmelerine, liderlik becerisi kazanmalarına, kişisel tatmin ve iş-kariyer deneyimi edinmelerine katkı sağladığını düşünmektedirler. Alan yazında çalışma sonuçları ile aynı doğrultuda sonuçlara ulaşan çalışmaların (Fairly vd.,2007; Pan, 2012; Dyson, 2017; Işık ve Bozçam, 2017) da yer aldığı görülmektedir.

Katılımcıları gönüllülük faaliyetlerinde yer almaya yönlendiren kişiler ve bu hizmet karşılığında elde edeceklerini düşündükleri faydalara ilişkin bulgulara bakıldığında, daha çok arkadaşları tarafından sosyal bağlantılar sağlamaları için yönlendirildikleri belirlenmiştir. Gönüllülerin öğretmenleri tarafından eğitim kurumlarına girmek için yönlendirildiği de araştırmanın sonuçları arasında yer almaktadır. Gönüllülük faaliyetlerine yönlendirmede en az oranların ise ebeveynler ve yazılı medya olduğu belirlenmiştir. Çalışmada dikkat çeken diğer bir sonuç ise katılımcıların %66,2'sinin bu yönlendirilmelerini gönüllülük faaliyetlerine katılmalarında yararlı bulmalarındadır. Elde edilen bu sonuçların öğrenci gönüllülük katılımını artırılması için yol gösterici olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda hem sivil toplum kuruluşlarının, hem de üniversite yönetimlerinin, bilgilendirmeye yönelik tanıtım ve organizasyon çalışmalarına ağırlık vererek daha geniş kapsamlı bir kitleye ulaşması mümkün olabilir.

Copyright © 2019 Republic of Turkey Ministry of Youth and Sports

<http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/>

Journal of Youth Research • December 2019 • 7(Special Issue) • 146-154

ISSN 2147-8473

Received | 01 September 2019

Accepted | 04 November 2019

ANALYSIS / RESEARCH

EXTENDED ABSTRACT

A Research on Volunteer Behavior and Motivations of University Students: Çağ University Case

Murat Gülmez*

Introduction

Individuals participate in voluntary charitable activities to be a part of social change, to improve health services and to improve the quality of life of other people without expecting economic gains (Leigh et al., 2011). Volunteering has different meanings which vary by the cultural characteristics of societies, and in essence, it is based on free will and altruism. Volunteering is the most general definition of individuals' use of knowledge, time, skills and resources for a purpose without any personal interest (Steinbach et al., 2014). Volunteers undertake various duties in many areas such as education, environmental protection, social services, and assistance for the disabled and the elderly.

Cnaan (1996) defines volunteering in four dimensions: free choice, response, targeted benefit and structure. In addition, he states that these four dimensions of volunteering are in a hierarchical order from pure volunteering to broad volunteering. Pure volunteering is the service of individuals or organizations, in which a person freely chooses to participate in voluntary activity in a formal structure. Whereas broad volunteering is defined as providing services to a person within an informal structure, such as a family member or a close person, with a relatively small amount of social coercion (Bowman, 2004).

* Dr., Çağ University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Mersin, mgulmez@cag.edu.tr

Orcid ID: 0000-0003-2584-785X

Identifying the main factors that push people to spend their resources on others without waiting for a response is to understand why they participate in volunteering activities. It is known that there is a strong motivation for individuals who work in many fields and spend time and effort to become volunteers (Handy et al., 2010). There are many different and diverse reasons for volunteering, so it is difficult to understand people's motivation to volunteer (Wilson, 2000). In the literature, the underlying dimensions of voluntary motivation are explained by many theories.

When the studies carried out within the scope of theoretical framework are examined, it is seen that voluntary motivation is based on two- and three-factor models (Horton-Smith, 1981; Gillespe and King, 1985; Cnaan and Goldberg-Glen, 1991; Clary et al., 1994). Volunteering activities provide both young people and adults with individual opportunities to develop standards of judgments, to increase their self-confidence, to learn teamwork and to feel a sense of belonging (UNV, 2014). In particular, volunteering is a good method of learning for young people to develop themselves. Bjalesjö (2010) states that volunteering activities will provide young people with the knowledge and skills they can use in their future occupational life. Similarly, voluntary activities in the curriculum vitae of the students give them an advantage in their career life. It was found that the students who participated in volunteer activities had more advanced leadership skills, self-confidence, critical thinking and conflict management skills than those who haven't (Astin and Sax, 1998).

For this reason, volunteering experiences for university students enable them to compete successfully, increase career opportunities and obtain better jobs with higher salaries (Ziemek, 2006).

In terms of employers, those who have experience of volunteering are considered as potential candidates who will exhibit good organizational citizenship and voluntarily sacrifice for their own special interests (Handy et al., 2010).

Individuals participate in voluntary charitable activities to be a part of social change, to improve health services and to improve the quality of life of other people without expecting economic gains (Leigh et al., 2011). Volunteering has different meanings which vary by the cultural characteristics of societies, and in essence, it is based on free will and altruism. Volunteering is the most general definition of individuals' use of knowledge, time, skills and resources for a purpose without any personal interest (Steinbach et al., 2014). Volunteers undertake various duties in many areas such as education, environmental protection, social services, and assistance for the disabled and the elderly.

Smith and Weaver (2006) state that a medical faculty candidate who had previously volunteered in a nursing home would be more advantageous than a candidate with a similar academic profile but no volunteering experience. In this respect, university students, who will start to search for jobs after their education, need to be explored and understood from a utilitarian perspective beyond the altruistic dimension of volunteer motivation. In the literature, there are studies in which volunteer motivation of university

students is investigated with different approaches. When studies regarding the motivation of volunteering in the literature are examined, it is determined that there are three important factors that motivate the individual to volunteer. These motivators are grouped as altruistic, utilitarian and social (Handy et al., 2010). In this context, volunteer motivation of university students is evaluated within the framework of these three sub-factors.

Volunteer motivation of young people is one of the more important research topics for volunteer management and academic community. In the Western literature (Davis et al., 1999; Sherraden et al., 2008; Morrow- Howell et al., 2014; Cady et al., 2018; Lau et al., 2019) and in our country there are many studies carry out in different fields regarding the motivation for volunteering. When the studies carried out with young people in our country are examined, it is seen that the motivation of voluntary participation have been focused in certain areas such as sports organizations (Koşan and Güneş, 2009; Kara, 2012; Güzel et al., 2013; Atçı et al., 2014; Beber, 2015) and education (Sertbaş, 2006; Akman, 2008; Balaban and İnce, 2015; Işık and Bozçam, 2016). The starting point of this study is that we have not encountered any attempts to explore volunteering incidence from a utilitarian perspective in our country during the literature review phase. Rather than motivating young people to participate voluntarily in a private organization or non-governmental organization, it is aimed to determine general volunteer attitudes and profiles. In this respect, it is thought to contribute to the literature.

Methodology

Today, university students are involved in a wide range of voluntary activities from health to education, contributing both to their own development and to social development. However, it is known that the participation of young people in volunteer activities is still weak in our country (Balaban and İnce, 2015). In order to increase the participation of university students in volunteering activities, and to ensure their continuity, it is important to understand the reasons that push young people to volunteer. The main purpose of this study is to find out the university students' volunteering behaviour and to determine the motivation of university students to participate in volunteering activities. In addition, the study examined the differences between volunteer motivation according to gender. For this purpose, motivation behind volunteering of university students is investigated within a framework that consists of three sub-dimensions: altruistic, utilitarian, and social. Data obtained from 376 students studying at Çağ University were analyzed using SPSS 22 program.

Sampling Group

Motivation for volunteering has been examined through a sample of university students. The main population of the study is consisted of students enrolled in Çağ University in the 2017- 2018 academic year. The sampling method of the study was carried out using non-random sampling methods (Gegez, 2019). There are 6 questions in order to obtain the demographic and descriptive information of the participants in the questionnaire

form. In this section, the sample profile included questions about age, sex, educational background, monthly household income, academic department and class they studied, and their expected graduation dates. When the results related to demographic characteristics are examined, it is seen that almost 90% of the participants are between the ages of 18-23, 61% are women and 77% are in the middle-income group. In addition, 94% of students attended high school in Turkey, and law students make up 24% of the sample. About 33% of the students who participated in the survey were in their second year.

Data Collection Instruments

The research has the characteristic of descriptive research aiming to reveal the characteristics of facts, objects, people, groups or organizations. In this type of research, the researcher tries to identify situations and groups by obtaining quantitative data (Gegez, 2019). The survey consists of two main sections. The scale developed by Handy et al. (2010) was used to determine the volunteer status and motivation of the students in the first part of the questionnaire. The scale consists of 36 statements, 20 of which question the volunteering status of the participants and 15 of which question the motivation for volunteering. While student's status about volunteering was measured by "yes" or "no" responses, their level of motivation toward volunteering was measured by a five-point Likert type scale; 1=not important at all, 5: very important. The scale was translated from English to Turkish and then translated back to English to check whether the meaning of the expressions in the scale had changed. Then, the opinions of three academics and three PhD students with a good command of English and Turkish were asked about the translation.

Data Analysis

SPSS 22 program was used to test the quantitative data obtained through questionnaires. In this study, descriptive analyses were used to determine the volunteer profiles of university students in our country. The main purpose of the descriptive analysis is to express and summarize the data set of a variable in quantitative or graphical form. (Karagöz, 2016).

Findings

In the study, the number of volunteers in the last 12 months was 31.1%. It was determined that students volunteered more informally, individually or in non-profit organizations in the last 12 months. In addition, 54% of the participants stated that they participated in volunteer activities in student clubs within their university, cultural and social activities. Other fields where students volunteered were hospitals, social assistance houses, crisis centers, blood banks, food and clothing banks. The areas where the students volunteered the least were mosques and religious themed organizations and activist group activities. When the frequency of volunteering of the participants was examined, it was concluded

that 63% of them participated in volunteering activities occasionally. On the other hand, the number of students who volunteered regularly -weekly or monthly- was very low. 69.7% of the volunteers who have never volunteered to date are willing to take part in volunteering activities. This result can be interpreted as increasing the knowledge about and guidance towards volunteer activities in universities can increase the participation of more students in volunteer work. When the findings related to the necessity of voluntary work and internship in their high schools and universities were examined, the majority of the participants (89.1%) stated that they did not have any obligations. However, the number of students (39.1%) stating that they take voluntary elective courses is noteworthy even though they do not have obligations to attend the course. When the findings of the people who are guided into volunteering activities and the benefits they think they will receive in return for this service are examined, it is observed that 49.2% of the participants are guided by their friends for social connections, and 20.7% are directed to voluntary activities in order to provide professional connections in the future. While this rate is 18.6% for entering educational institutions, it is 16.8% for finding a job. The referrals made by the parents were found to be 27.2% for employment, 23.1% for making social connections, 23.7% for making professional connections and 19.4% for entering educational institutions it is seen that the referrals made by the teachers are mostly for entrance to an educational institution (38.3%). The rate of referral to volunteering to make professional connections is 30.1%. These are followed by making social connections with 18.6% and gaining employment with 14.4%. It was determined that the referrals made by the written media were to provide social connections with a rate of 27.1%. It is seen that the lowest referral area is for entrance to an educational institution with 11.7%. The rate of guidance to volunteering through the internet is 43.6% for social connections. In parallel with the written media guidance, it was determined that the lowest rates for the referrals made via the internet were for entry to an educational institution with 19.7% and for gaining employment with 20.2%. In addition, 66.2% of the participants found the guidance to participate in volunteering activities to be helpful. The percentage of participants who indicated that they found the guidance to be very helpful was 15.2%.

When the participants' motivation to volunteer was examined, it was found that the averages regarding the expressions in the dimension of altruism were higher than those of utilitarianism and social. First of all, when we look at the dimension of altruism, it is seen that the expressions regarding helping and volunteering to make other people feel better making the person feel better about themselves are higher. As for utilitarianism, it is seen that the expression that volunteering activity can be added to their CV in a job application has the highest average. Finally, it is seen that the expression that the people close to the individual affects the person to volunteer is higher in the social dimension. The patterns of behavior related to the gender, have generally been transmitted by the family and society. According to the results, it is thought that woman dominance in the dimensions of utilitarianism and altruism may be related to these behavior patterns attributed to women.

Discussion

Especially in recent years, non-governmental organizations and universities have encouraged young people, who constitute an important part of their volunteering activities, by providing opportunities for them to participate in national and international platforms. It is known that the European Union supports the participation of students in volunteer activities, in addition to countries where volunteer activities are mandatory for students, such as the United States of America and Germany (Vetitnev et al., 2015). Volunteer motivation needs to be understood in order to ensure the participation of university students that make up a significant part of the young population, and to sustain this participation in volunteer activities that contribute undeniably to the development of society and increase the welfare level of society with small costs. The aim of this study, which deals with the motivation of volunteerism in the framework of altruism, utilitarianism and social sub-factors of university students, is also determining the volunteer profiles of university students. The survey was conducted with 376 students. When the motivation for volunteering is evaluated from the results of the study, it is concluded that the sub-dimension of altruism has a higher rate of volunteer participation. According to these results, the awareness of helping others and the feeling of helping making an individual feel good about them is more important than utilitarianism in participating in volunteering activities. This result is consistent with the literature. Balaban and İnce (2015) concluded that volunteer young people are involved in volunteering activities based on love and responsibility, without expecting something in return. Similarly, in the study of Sinclair and Chung (2003), it is stated that voluntary individuals obtain spiritual comfort with the happiness and sense of competence that comes from helping others. When the motivations of the participants were examined in terms of utilitarianism, it was found that the students thought that they would benefit from the volunteer services in terms of resume strengthening and providing business connections, rather than an immediate means for gaining employment. In line with the results of this study, there are studies indicating that students participate in volunteering activities not only with motivations of altruism but also with the idea of self-development opportunities for work and their professional lives (Astin and Sax, 1998; Ziemek, 2006; Handy, 2010). When the results of the social sub-factor are considered, it is seen that the mean of expressing the statements that participating in voluntary activities helps people distance themselves from their own problems and helps alleviate the guilt felt by perceiving themselves as more fortunate than other people, were lower. This result of the study differs from another study (Çolak, 2018), which states that individuals desire to take part in volunteering activities in order to obtain spiritual pleasure and to eliminate the boredom of loneliness. This difference is thought to be related to the ability of individuals to volunteer with multiple and different motivations. It can vary according to the geography in which they live, the needs of the society and even the purpose of the organization in which it takes place (Morrow-Howell et al., 2014).

When the findings related to the questions about the volunteer status of the participants were examined, it was found that the number of female participants was higher (61.4%). When the studies examining the participation of volunteers in the literature are examined, it is seen that there are different results regarding the sex of the volunteer participants. Sloane and Haider (2019) reported that the number of female volunteers (57.7%) was higher in the UK and the number of male volunteers (73.9%) was higher in Austria. In her study with volunteers from international sports organizations, Fişne (2017) found that female volunteers (63.6%) were higher than men (35.9%). These results indicate that the studies between sex and volunteering have cultural and organizational variables. Looking at the participants' views on the benefits of volunteering, it was seen that providing opportunities to learn something new and benefiting from making social connections was a priority. In addition, students think that volunteering contributes to building trust, gaining leadership skills, gaining personal satisfaction and work-career experience. In the literature, it is seen that there are other studies that have reached the same conclusions (Fairly et al., 2007; Pan, 2012; Dyson, 2017; Işık and Bozçam, 2017).

When the findings regarding the students' participation in volunteering activities and the benefits that they think they would receive in return for this service were examined, it was determined that they were mostly directed by their friends to provide social connections. The results of the study include that volunteers are directed by their teachers, in order to enter educational institutions. Parents and written media have the lowest rates in guidance to volunteering activities. Another result of the study is that 66.2% of the participants find these referrals helpful in participating in volunteering activities. It is thought that these results can provide guidance in increasing student volunteer participation. In this context, it may be possible for both non-governmental organizations and university administrations to reach a wider audience by focusing on informing via promotion and organization activities.

Kaynakça/References

- Akman, P. (2008). Effects of motives, volunteer role identity and sense of community on sustained volunteering. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Ana Isabel Gil-Lacruz, Carmen Marcuello & Mª Isabel Saz-Gil (2019) Gender differences in European volunteer rates, *Journal of Gender Studies*, 28:2, 127-144, DOI: 10.1080/09589236.2018.1441016
- Astin, A. W., & Sax, L. J. (1998). How undergraduates are affected by service participation. *Service Participation*, 39(3), 251.
- Atçı Dilek, Yenipınar Uysal ve Unur Kamil. (2014). "Gönüllü Olma Nedenleri: Mersin 2013- XVII. Akdeniz Oyunları Örneği". *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*. 11(3): 42-56.
- Balaban, A. Y., & İnce, İ. Ç. (2015). Gençlerin sivil toplum kuruluşlarındaki gönüllülük faaliyetleri ve gönüllülük algısı: Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(2), 149-169.

- Bang, H., & Chelladurai, P. (2009). Development and validation of the volunteer motivations scale for international sporting events (VMS-ISE). *International Journal of Sport Management and Marketing*, 6(4), 332-350.
- Bjälesjö, J. (2010). Youth policy cooperation between Turkey and Sweden" Introduction to Youth Policy–Swedish and Turkish Perspectives. *The Swedish National Board for Youth Affairs and the Department of Youth Services at the Directorate for Youth and Sports in Turkey*.
- Bowman, W. (2004). Confidence in charitable institutions and volunteering. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 33(2), 247-270.
- Cady, S. H., Brodke, M., Kim, J. H., & Shoup, Z. D. (2018). Volunteer motivation: A field study examining why some do more, while others do less. *Journal of Community Psychology*, 46(3), 281-292.
- Cappellari, L., & Turati, G. (2004). Volunteer labour supply: the role of workers' motivations. *Annals of public and cooperative economics*, 75(4), 619-643.
- Clary, E. G., Snyder, M., & Stukas, A. A. (1996). Volunteers' motivations: Findings from a national survey. *Nonprofit and voluntary sector quarterly*, 25(4), 485-505.
- Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J., & Miene, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: a functional approach. *Journal of personality and social psychology*, 74(6), 1516.
- Cnaan, R. A., & Goldberg-Glen, R. S. (1991). Measuring motivation to volunteer in human services. *The journal of applied behavioral science*, 27(3), 269-284.
- Cnaan, R. A., Handy, F., & Wadsworth, M. (1996). Defining who is a volunteer: Conceptual and empirical considerations. *Nonprofit and voluntary sector quarterly*, 25(3), 364-383.
- Davis, M. H., Mitchell, K. V., Hall, J. A., Lothert, J., Snapp, T., & Meyer, M. (1999). Empathy, expectations, and situational preferences: Personality influences on the decision to participate in volunteer helping behaviors. *Journal of personality*, 67(3), 469-503.
- Dyson, S. E., Liu, L., van den Akker, O., & O'Driscoll, M. (2017). The extent, variability, and attitudes towards volunteering among undergraduate nursing students: implications for pedagogy in nurse education. *Nurse education in practice*, 23, 15-22.
- Eagly, A. H. (1987). Sex differences in social behavior: A social-role interpretation. Nueva Jersey: Erlbaum.
- Esmond J, Dunlop E (2004): Developing the Volunteer Motivation Inventory to Assess the Underlying Motivational Drives of Volunteers in Western Australia. Motivation Final Report. CLAN WA Inc.
- Evans, C. D., & Diekmann, A. B. (2009). On motivated role selection: Gender beliefs, distant goals, and career interest. *Psychology of Women Quarterly*, 33, 235-249.10.1111/j.1471-6402.2009.01493.x
- Fişne M. (2017) Kişilik özelliklerinin sporda gönüllülük motivasyonu üzerine etkisi: uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllülere yönelik bir araştırma. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Sivas*.
- Fitch, RT (1987): Characteristics and Motivations of College Students Volunteering for Community Service. *J Coll Student Person*, 28:424-430.
- Gegez, E (2019): Pazarlama Araştırmaları, Beta yayınları 6. Baskı.
- Gillespie, DF, King, AEO (1985): Demographic understanding of volunteerism. *J Sociol Soc Welfare*, 12, 798-816.
- Güzel P, Ünlü H, Özbey S, Esentaş M (2013): Gönüllülük ve Uluslararası Spor Organizasyonları: XVII: Akdeniz Oyunları. II. Rekreasyon Araştırma Kongresi, 31ekim-03 Kasım 2013, Aydın.
- Handy, F., Cnaan, R. A., Hustinx, L., Kang, C., Brudney, J. L., Haski-Leventhal, D., ... & Yamauchi, N. (2010). A cross-cultural examination of student volunteering: Is it all about résumé building?. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 39(3), 498-523.
- Horton-Smith, D (1981): Altruism, volunteers, and volunteerism. *Journal of Voluntary Action Research*, 10, 21-36.
- Kara, K. E. (2012). Üniversiade 2011 Erzurum Kış Oyunlarındaki gönüllülerin katılma motivasyonları ve oyunlar sonrası beklenti ve memnuniyetlerinin değerlendirilmesi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*.
- Koşan, A., & Güneş, E. (2009). Gönüllülük ve Erzurum 2011 Üniversitelerarası Kış Oyunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 1-18.

- Lau, Y., Fang, L., Cheng, L. J., & Kwong, H. K. D. (2019). Volunteer motivation, social problem solving, self-efficacy, and mental health: a structural equation model approach. *Educational Psychology*, 39(1), 112-132.
- Leigh, R., Smith, D. H., Giesing, C., León, M. J., Haski-Leventhal, D., Lough, B. J., ... & Hockenos, P. (2011). *State of the world's volunteerism report, 2011: universal values for global well-being*. United Nations Volunteers.
- Meydan, C.H., Şeşen, H. (2011). Yapısal Eşitlik Modellemesi Amos Uygulamaları, Detay Yayıncılık.2. Baskı.
- Morrow-Howell, N., Lee, Y. S., McCrary, S., & McBride, A. (2014). Volunteering as a pathway to productive and social engagement among older adults. *Health Education & Behavior*, 41(1_suppl), 84S-90S.
- Musick, M. A., & Wilson, J. (2007). *Volunteers: A social profile*. Indiana University Press.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Pan, T. J. (2012). Motivations of volunteer overseas and what have we learned—The experience of Taiwanese students. *Tourism Management*, 33(6), 1493-1501.
- Uriely, N., Reichel, A., & Ron, A. (2003). Volunteering in tourism: Additional thinking. *Tourism Recreation Research*, 28(3), 57-62.
- Sellars, M., Simpson, J., Kelly, H., Chung, O., Nolte, L., Tran, J., & Detering, K. (2019). Volunteer involvement in advance care planning: a scoping review. *Journal of pain and symptom management*.
- UNV, Türkiye & GSM (2013). Giriş. Türkiye'de gönüllülük: Gönüllülüğün rolünün ve katkılarının keşfedilmesi. *Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV) Programı Türkiye & GSM Gençlik Servisleri Merkezi* (Yay. Haz.). Bordo Tercüme Bürosu ve Eda Erdem (Çev.).
- Salamon, L. M., & Anheier, H. K. (1998). Social origins of civil society: Explaining the nonprofit sector cross-nationally. *Voluntas: International journal of voluntary and nonprofit organizations*, 9(3), 213-248.
- Sloane, G. M. T., & Pröbstl-Haider, U. (2019). Motivation for environmental volunteering—A comparison between Austria and Great Britain. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 25, 158-168
- Smith, J. K., & Weaver, D. B. (2006). Capturing medical students' idealism. *The Annals of Family Medicine*, 4(suppl 1), S32-S37.
- Sherraden, M. S., Lough, B., & McBride, A. M. (2008). Effects of international volunteering and service: Individual and institutional predictors. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 19(4), 395.
- Steinbach, D., Guett, M. ve Freytag, G., (2012), 'Training 4 Volunteers: Mapping Strategies and Good Practices of Human Resources Development for Volunteers in Sports Organizations in Europe'.
- Sinclair, D. R., Chung, F., & Smiley, A. (2003). *General anesthesia does not impair simulator driving skills in volunteers in the immediate recovery period—a pilot study*. *Canadian journal of anaesthesia*, 50(3), 238.
- Şengöz, N. (2016). Gönüllülüğün değişen boyutu Sanal Gönüllülük ve üniversite gençliğinin sanal gönüllülük farkındalığı (Master's thesis, Anadolu Üniversitesi).
- Uriely, N., Reichel, A., & Ron, A. (2003). *Volunteering in tourism: Additional thinking*. *Tourism Recreation Research*, 28(3), 57-62.
- Tiltay, M. A. (2014). *Bir tüketici davranışı olarak bireysel bağış: bağış motivasyonlarının doğrudan ve dolaylı bağış üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Qi, H., Smith, K. A., & Yeoman, I. (2018). *Cross-cultural event volunteering: Challenge and intelligence*. *Tourism Management*, 69, 596-604.
- World Giving Index. (2014), *A Global View of Giving Trends*, Charities Aid Foundation, Final.pdf,
- Wilson, J., Musick, M., 2000. The effects of volunteering on the volunteer. *Law Contemp. Probl.* 62 (4), 141-168.
- Vetitnev, A., Kruglova, M., & Bobina, N. (2015). The economic dimension of volunteerism as a trend of university research. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 214, 748-757.
- Ziemek, S. (2006). Economic analysis of volunteers' motivations—A cross-country study. *The Journal of Socio-Economics*, 35(3), 532-555.